

Es compleix un any de la mort de Manuel Broseta

La dreta valenciana, a mata-degolla

La desaparició de Manuel Broseta va representar un colp molt fort per a la vertebració d'una dreta valenciana capaç d'arribar a la Generalitat valenciana. Un any després, les divisions han començat a aparèixer entre les seues files.

Manuel Broseta —ara es compleix el primer aniversari del seu vil assassinat— ha estat un home clau de la morfologia social valenciana des de la transició. Així ho revela especialment l'any transcorregut. Una sèrie de tràngols i de circumstàncies posen de relleu la seua absència amb tanta nitidesa o més que quan percebíem el seu tràfec subtil entre les bambolines dels esdeveniments. Sense ell, les coses no són com eren. No és estrany que la seua pèrdua siga plorada per amplis sectors del món empresarial i polític valencià, al marge d'altres motivacions cordials i humanes per a la seua condolència.

El canvi és molt notable. Fa l'efecte que l'univers conservador valencià ha perdut el seu nord i, sense rumb, es disgrega en sacsejades, derrotes i desorientació. Avui pot ser descrit com una gentada pirandelliana en cerca de l'autor que li era guia i messià, l'únic que tenia un pla, prestigi personal i recursos per dur-lo a terme moment oportunitat les peces del tauler que coneixia i manejava amb solvència, una certa altivesa i òbvia superioritat intel·lectual.

Manuel Broseta, que no va simular la seua vocació de pontífex laic, va voler de bona fe ser el demiürg de la gran causa valenciana per damunt d'ideologies, classes i partits. Per les seues qualitats didàctiques i inèrcies professionals va exercir de pacificador, va coalitzar persones i programes, va apagar focs i va inspirar estratègies que emparava sota l'emotiu mant de la valenciania: "Tots som valencians i

hem de treballar per fer país", tenia declarat. A punt estigué d'embarcar-nos a tots en la mateixa nau actuant ell des del còrner d'apuntador durant el procés pre-autonòmic, a l'ombra del president Albinyana.

Però no hi ha encara, afortunadament, bandera prou gran que cobresca de la mateixa manera dreta i esquerra, rics i pobres, rojos i blaus. La dinàmica política va arraiamar cadascú amb qui li pertocava i Broseta va haver de limitar progressiva-

ment els seus bons oficis als estaments que per llei de gravetat social li eren més afins: els partits conservadors, els cercles empresarials, els fòrums més selectes i els intel·lectuals proclius a les utopies de les terceres vies.

A partir de la seua lamentada absència només es pot especular sobre la manera com hauria evolucionat el *guignol* polític valencià. No obstant això, hi ha una sèrie de percepcions difícilment impugnables. I la primera d'elles, que tingué la plural projecció personal del nostre home, és la seua ambició, moderada per una molt prudent assumpció de riscos. Una ambició legítima, sens dubte, que se satisfaria amb la presidència de la Generalitat, etapa terminal d'un procés que es desenvolupava sense presses ni pauses fins a concloure, hipotèticament, en una mena d'elecció per aclamació o consens.

Va ser el senador Ortí Bordás (PP) qui va declarar, a tall d'epitafi: "Broseta havia de ser el candidat a la Generalitat valenciana". Era una certesa cantada que suposava, a més, la solució definitiva i més lògica a la crisi de liderat que pateixen els populars al País Valencià. El professor hauria estat, com ja ho era tàcitament, el *primus inter pares* dels Pedro Agramunt (president del PP), Rita Barberà (alcaldessa de València) i altres germans màrtirs. José María Aznar, a Madrid, i les forces vives de la dreta indígena no podien apostar per ningú millor qualificat per mobilitzar suports i unanimitats.

L'únic inconvenient perquè es consumara el trànsit des de

Amb Broseta no hauria esclatat el conflicte entre PP-UV a València.

RAFA GIL

D'esquerra a dreta, Rita Barberà, José María Aznar i Pedro Agramunt. La dreta valenciana pateix un monumental buit des que va perdre el seu líder natural.

ARXIU

la independència a la militància partidista era l'oportunitat, és a dir: la garantia del triomf. Tan llarga espera, tan dilatat coqueteig amb la victòria final no es podia malversar en una gresca electoral de resultat incert. I aquesta ocasió propicia potser no coincidiria amb els pròxims comicis autonòmics. Serien els següents, amb més probabilitat. Fins aquest moment Broseta continuaria ordint el canemàs de la dreta valenciana, tan desvertebrada, sense necessitat de menystenir el seu carisma personal en confrontacions puntuals.

En aquest sentit podríem apostar sense temeritat que amb Broseta a peu d'obra no hauria arribat mai a esclatar el conflicte de la coalició governant a l'Ajuntament de València. S'hauria impedit o reconduït l'exhibició d'irracionalitat protagonitzada pel dirigent d'Unió Valenciana González Lizondo, vertader causant de la moció de censura que amenaça la majoria municipal. S'hauria impedit perquè la moció atempta contra els interessos de la gran dreta que el professor anava posant pacientment en ordre de batalla. L'esmentat regionalista s'ho hauria pensat dues vegades abans d'afrontar la soledat social i l'ostracisme polític en què Broseta el podia sumir. Reconduir el conflicte significa que a Lizondo se li asseguraria la supervivència política en el marc d'aquest conglomerat que el professor auspiciava. L'assimilació del nacionalisme regionalista i el destí de les sigles eren un problema menor per a qui se les havia vist amb es-

pectes ideològics infinitament més complexos, com ara la Junta Democràtica del País Valencià que va presidir. Pocs mercantilistes hauran estat tan ben dotats per a la química i les mescles.

No menys evident resulta que el Consell Municipal de Cultura, nascut al calor de la nova corporació conservadora, només era una seqüència més de la pel·lícula brosetiana. Inventat i animat per ell, s'ha esvaït quan li n'ha faltat l'alè. Va ser creat per a establir les bases d'un acord sobre el cisma de la llengua i va comptar des del moment fundacional amb la participació d'alguns mentors de la "tercera via" valenciana –Damià Mollà, Amadeu Fabregat o José Manuel Conejero– que posteriorment inspiraria l'associació Futur Valencià, fillola cívica i política d'aquesta iniciativa.

Encara que plantejat sobre criteris ambigus –el primer manifest del Consell és un prodigi de vaguetats–, aquest organisme és coherent amb l'àmbit geogràfic del problema lingüístic que pretén resoldre i que es redueix al perímetre urbanístic del cap i casal, és a dir: municipal. En aquest espai Broseta sabia que podia forçar compromisos i estava decidit a jugar fort. Reeixir en l'envit equivalia a ofrenar-se com el pare de la fórmula màgica cauteritzadora de la nostra breixa idiomàtica, alhora que enrolaria en el seu projecte un grapat de professors i literats propensos a assajar l'articulació d'una opció nacionalista, *ma non troppo*, i de centre esbiaixada cap a l'esquerra. Pura aroma brosetiana.

Al servei d'aquesta idea es va proposar l'edició d'un periòdic diari escrit en el valencià resultant d'aquest macroacord. Un mitjà idoni, sens dubte, per consolidar i divulgar la gramàtica i la semàntica consensuades. Del caràcter integrador d'aquest projecte dóna fe el fet que el seu responsable executiu –i potser director– era una cavaller de Cartagena que no parla una paraula de valencià i que està vinculat estretament a la família titular de *Las Provincias*, òrgan periodístic del blaverisme local. Que Manuel Broseta no apadrinara formalment aquesta empresa no desmenteix tampoc la seua inspiració i disseny.

En l'empresariat valencià, així mateix, també repercuteix l'orfanesa de liderat que es va produir des que Vicent Iborra va deixar de representar-lo. Les seues organitzacions –Confederació Empresarial Valenciana (CEV), Confederació Interprovincial d'Empresaris de la Regió Valenciana (Cierval), Associació Valenciana d'Empresaris (AVE), etc.– més abocades cada dia a la política que a l'economia, es disgreguen en una sèrie de conflictes interns i personalistes l'esclat dels quals i la seua exacerbació no són imaginables si haguera mitjançat la força atemperadora de Manuel Broseta. Sense ser financer ni patró, era el mentor indiscutit d'aquests sectors i l'única força –després del retir de l'esmentat Iborra– capaç de posar pau entre les faccions enfrontades.

A tall il·lustratiu, penseu en la recent

pugna per la presidència de la Fira Mostrari Internacional (FMI) de València. Estava cantada la derrota dels qui van voler desallotjar-ne el president i resultava absurda la caboteria de la cúpula de la CEV –José María Jiménez de Laiglesia i Luis Espinosa– per estavellar contra el fracàs un home com José Lladro, convertit darrerament en sant de totes les processons.

Ni per llinatges, ni pretigis s'havia d'haver arribat a l'enfrontament faccional que només uns mesos després ha quallat en una secessió més: el Cercle d'Empresaris, comandat per José María Simó (Bancaixa) i per Ramon Cerdà (FMI).

Un altre contenciós: la bel·ligerància dels mandataris de la dita CEV contra l'estatus de la Cambra de Comerç a propòsit del caràcter obligatori de la cotització. Aquí tampoc és essencial el fonament del plet, Es tracta, simplement, d'un altre front obert en aquesta revolta empresarial tan esvalotada com la guerra a Bòsnia-Hercegovina. I no parlem de l'intent delirant de castigar vindicativament el jutge Luis Manglano (cas Naseiro) en la persona del seu germà, director del centre de formació empresarial Lluís

Manuel Broseta va voler ser el demiürg de la gran causa valenciana.

Vives, que depèn de la Cambra de Comerç.

No són aquests els únics incidents registrats en el curs d'uns mesos, però tots ells –els mencionats i els omesos– delaten la desorientació dels protagonistes i la pèr-

dua del consultor de capçalera Broseta. Encara que la seua autoritat suscitara alguna reticència en l'espai conservador, no hi havia ningú prou temerari per desafiar-lo coneixent el poder de la seua paraula en les crugies bancàries i en els múltiples consells d'administració que l'acollien, sense oblidar la influència en el diari degà de València. Tot això i, a més, el seu sentit de l'estratègia: era l'únic que el tenia i que el practicava,

Avui, la seua memòria és cultivada amb tal devoció que, per una vegada, la societat valenciana ret tribut a la persona que li ha servit, fet que desmenteix una observació del mateix professor. Làpides, seminaris, fundacions i altres recordatoris no supleixen, no obstant això, el monumental buit que pateix la dreta valenciana des que va perdre el seu líder natural.

Sense pla ni pastor, el ramat vaga dispers i està a mata-degolla "precisament ara que tenim el PSOE contra les cordes", com deia aquests dies un destacat feligrès de Broseta, de qui, en aquest tràngol, s'adverteix fins quin punt mobilitzava i decidia.

J.J. Pérez Benloch

AJUDA'NS

Ajudar-los està al teu abast...

Per només 2.000 ptas. al mes

pots ésser padrí

d'un nen del Tercer Món.

El vols conèixer?

(Anunci creat i publicat gratuïtament)

Si, desitjo rebre més informació sense cap compromís per part meua. . .

Nom: _____

Adreça: _____

C. P. / Ciutat: _____

Província: _____

**Ajuda
en
Acció**

C/ Aragó, 159 ent. 2a • 08011 BARCELONA
Tel : (93) 453 51 51

C/ Barquillo, 8, 1º Der. • 28004 MADRID
Tel : (91) 523 23 35

eE
Editorial Empúries

Una novetat absoluta en l'àmbit de la llengua catalana

M. Teresa Cabré
LA TERMINOLOGIA
La teoria, els mètodes, les aplicacions

Biblioteca Universal Empúries

Joan Fuster
L'AVENTURA DEL LLIBRE CATALÀ
Carme Junyent
VIDA I MORT DE LES LLENGÜES
Josep M. Castellà
DE LA FRASE AL TEXT
Teories de l'ús lingüístic

Col·lecció Tros de paper

Albert Roig
L'ESTIU DE LES PÀPARES
Una crítica demolidora de la societat secreta dels poetes.

Col·lecció El Ventall (poesia)

Xavier Lloveras
EL TEXT DE RORSCHACH

Els primers llibres d'una nova col·lecció: Empúries/Música

Roger Alier
Marc Heilbron / Fernando Sans Rivière
HISTÒRIA DE L'ÒPERA ITALIANA
Giuseppe Verdi
IL TROVATORE
Pietro Mascagni
CAVALLERIA RUSTICANA
Llibret original i traducció catalana. Estudi musical i discografia comentada

Distribució: Les Punxes, S.L. Francesc d'Aranda, 75-81 - 08026 Barcelona